

Samarqand davlat universitetning Kattaqo‘rg‘on filiali Pedagogika va tillarni o‘qitish fakulteti 4-bosqich Filalogiya va tillarni o‘qitish o‘zbek tili yo‘nalishi talabalariga bahorgi semestr uchun « Sotsiolingvistika» fanidan yakuniy nazorat savollari
Imtihon shakli: yozma

№	Mavzu	1-QISM “OSON SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning kirish qismidan asosan nazariy savollardan iborat bo‘ladi (tayanch iborasi bo‘ladi).	2-QISM “ODDIY SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 1-rejasidan asosan mulohazaviy savollardan iborat bo‘ladi (tayanch iborasi bo‘ladi).	3-QISM “MURAKKAB SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 2-rejasidan asosan qoidalar, teoremlar, kabi savollardan iborat bo‘ladi (tayanch iborasi bo‘lmaydi).	4-QISM qism “MURAKKAB SAVOLLAR 2” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 3-rejasidan asosan tendensiyalar, paradigmalar, konsepsiyalar kabi savollardan iborat bo‘ladi (tayanch iborasi bo‘lmaydi).	5-qism “QIYIN SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning xulosa yani yakuniy qismidan asosan talabani mustaqil fikrlashga, mavzuni to‘liq anglashga yo‘naltiradigan savollardan iborat bo‘ladi (tayanch iborasi bo‘lmaydi).
1.	“Sotsiolingvistika” fani va uning o‘rganish obyekti va vazifalari. “Sotsiolingvistika” fanining boshqa fanlar bilan aloqasi va farqli tomonlari	1.Sotsiolingvistika fanining predmeti va vazifalari haqida ma’lumot bering.	1.Sotsiolingvistikaning muhim tarmoqlari haqida ma’lumot bering. (umumiy, xususiy, perespektiv, retrospektiv, qiyosiy)	1.Sotsiolingvistikani ng obyekti haqida ma’lumot bering.	1.Sotsiolingvistika integral fan sifatida.	1. XX asr 50-60-yillarda ijtimoiy tilshunoslik doirasida olib borilgan tadqiqotlar haqida ma’lumot bering.
2.		2.Sotsiolingvistikani ng dialektologiya bilan munosabatini tushuntiring. (Sotsiolingvistika, dialektologiya)	2. Sotsiolingvistikaning etnografiya va madaniyatshunoslik bilan munosabati haqida fikringizni bildiring. (etnografiya va madaniyatshunoslik)	2.Chegaradosh fanlar va sotsiolingvistika haqida ma’lumot bering.	2.Jamiyatda sotsiolingvistik tadqiqotlarga bo‘lgan zaruratning vujudga kelish sabablari haqida fikringizni bildiring.	2. Sotsiolingvistika tushunchasi va uning shakllanishi haqida ma’lumot bering.
3.		3.Sotsiolingvistikani ng areal lingvistika bilan munosabatini tushuntiring.	3.Sotsiolingvistikaning lingvokultralogiya bilan munosabatini tushuntiring.(Sotsiolingv	3.Lisoniy hamjamiyat haqida fikringizni bayon qiling.	3. Muloqot jarayonining jamiyat tarixi, insoniyatning	3.Sotsiolekt –lisoniy hamjamiyatning muloqot vositasi ekanligini izohlang.

		(Sotsiolingvistika, areal lingvistika)	istika, lingvokultralogiya)		yashash tarzi, dunyoqarashi, urf-odati, rasm-rusumlari bilan bog'liqligi haqida fikr bildiring.	
4.	Lisoniy hamjamiyat. Ijtimoiy-kommunikativ tizim	4.Lisoniy hamjamiyat terminini sotsiologik va lingvistik tushuncha sifatida izohlang. (Lisoniy hamjamiyat, Ijtimoiy-kommunikativ tizim)	4.Sotsiolekt haqida ma'lumot bering. (argo, jargon, sleng)	4.Ijtimoiy-kommunikativ tizim haqida fikringizni bayon qiling.	4. Lisoniy kod tushunchasi haqida fikringizni bayon qiling va misollar keltiring.	4. Til qo'llash sohasi tushunchasi haqida fikringizni bayon qiling va misollar keltiring.
5.		5.Lisoniy qurilmalar: regional til, vositachi til, mahalliy til, kasbiy til, marosimlar tili haqida ma'lumot bering.	5.Tilning funksional tasnifi haqida ma'lumot bering. (Martine, Styuart, Fergyusson, Avrorin, Desheriyevlarning funksional tasnifi)	5. Koyne tushunchasi haqida fikringizni bayon qiling va misollar keltiring.	5. So'zlashuv tili tushunchasi haqida fikringizni bayon qiling va misollar keltiring.	5. Interferensiya tushunchasi haqida fikringizni bayon qiling va misollar keltiring.
6.		6.Tilning mavjudlik shakllari haqida ma'lumot bering. (interferensiya, milliy tizim, adabiy til, sheva, koyne, kreol, pidjin)	6.Tilning rivojlanish omillari haqida ma'lumot bering. (Tashqi va ichki omillar)	6.Koynening ijtimoiy dialektlardan farqini misollar yordamida tushuntiring.	6.Sotsiologiya va lingvistika fanining bog'ligi va farqli jihatlari haqida fikringizni bayon qiling.	6. Adabiy til tushunchasi haqida fikringizni bayon qiling va misollar keltiring.
7.	Nutqiy muloqot, muomala, akt	7. Diskurs va nutqiy akt tushunchalarini izohlang. (Diskurs va nutqiy akt)	7. Nutqiy muloqot tushunchasi izohlang. (Nutqiy muloqot, muomala, akt)	7.Adabiy til va dialektning til taraqqiyotidagi o'rni haqida ma'lumot bering.	7. Nutq akti haqida ma'lumot bering.	7. Nutqiy muomala haqida ma'lumot bering.
8.		8.Nutqiy muloqot ishtirokchilari haqida ma'lumot bering. (adresant,	8. Nutqiy muloqot so'zlovchi va tinglovchining madaniy saviyasiga, ijtimoiy	8.Adresantning nutqiy muloqot jarayonidagi ahamiyati haqida	8.Adresantning nutqiy muloqot jarayonidagi ahamiyati haqida	8. Muloqot olami haqida ma'lumot bering.

		kommunikator, adresat, kommunikant)	mavqeyiga, jinsiga, yoshiga, kasb-koriga ko'ra turlari haqida ma'lumot bering.(madaniy saviyasiga, ijtimoiy mavqeyiga, jinsiga, yoshiga, kasb-kori)	fikringizni bayon qiling va misollar keltiring.	fikringizni bayon qiling va misollar keltiring.	
9.		9. Nutqiy aloqaning kontakt, distantligiga ko'ra turlari haqida ma'lumot bering. (kontakt, distant)	9.Muloqot jarayonida paralingvistik va ekstralingvistik vositalar o'rni haqida ma'lumot bering. (paralingvistik va ekstralingvistik vositalar)	9.Muloqot jarayonida paralingvistik va ekstralingvistik vositalar haqida ma'lumot bering.	9.Nutqiy muloqot xarakteri haqida malumot bering.	9. Lisoniy ijtimoiylashuv haqida fikringizni bayon qiling.
10.	Ijtimoiy rol. Lisoniy ijtimoiylashuv	10.Ijtimoiy maqom va ijtimoiy rol haqida fikr bildiring. (Ijtimoiy maqom va ijtimoiy rol)	10. Bilingvizm turlari haqida ma'lumot bering. (koordinativ bilingvizm, aralash bilingvizm, subordinativ bilingvizm)	10.Nutqiy vaziyatda sotsial maqom va sotsial rolning ta'sirini tushuntiring.	10.Til egasining kommunikativ salohiyati haqida ma'lumot bering.	10.Til egasining kommunikativ salohiyati haqida fikringizni bayon qiling.
11.	Diglossiya va bilingvizm. Interferensiya. Kodlar aralashuvi	11.O'zbekistonda bilingvizm va diglossiya. Uning turlari haqida ma'lumot bering. (bilingvizm va diglossiya)	11.Interferensiya va uning ko'rinishlari haqida ma'lumot bering. (Interferensiya)	11.Bolada bilingvizmni shakllantirish tamoyillarini izohlang.	11. Kodlar aralashuvi. Bir kod tasarrufidan ikkinchi kod tasarrufiga o'tishi haqida ma'lumot bering.	11. Sinxron sotsiolingvistika haqida fikringizni bayon qiling.
12.	Makro va mikrosotsolingvistika. Sinxron va diaxron sotsolingvistika	12.Xususiylar (konkret) sotsiolingvistika haqida fikringizni bayon qiling.	12. Til taraqqiyotini rejalashtirish va prognozlash deganda nimani tushunasiz?	12. Amaliy sotsiolingvistika haqida fikringizni bayon qiling.	12.Til sotsiologiyasi haqida fikringizni bayon qiling.	12. Diaxron sotsiolingvistika haqida fikringizni bayon qiling.
13.	Nazariy va tajribaviy sotsiolingvistika	13. Prospektiv (perspektiv) sotsiolingvistika haqida fikr bildiring.	13. Retrospektiv sotsiolingvistika haqida fikr bildiring.	13. Inter sotsiolingvistika haqida fikringizni bayon qiling.	13. Qiyosiy sotsiolingvistika haqida fikringizni bayon qiling.	13. Makro sotsiolingvistika haqida fikringizni bayon qiling.
14.	Tillarning	14.Tillarning	14.«Pidjin» tili haqida	14. Kreol tillar	14.Xalqaro tillar	14. Mikro

	aralashuvi. Pidjin va kreol tillar	aralashuvi deganda nimani tushunasiz?	haqida ma'lumot bering.	haqida ma'lumot bering.	haqida ma'lumot bering.	sotsiolingvistika haqida fikringizni bayon qiling.
15.	Lisoniy vaziyat. Ekzogloss va endogloss lisoniy vaziyatlar	15. Ekzogloss lisoniy vaziyat haqida fikringizni bildiring. (muvofiqlashgan va muvofiqlashmagan ekzogloss lisoniy vaziyat)	15. Endogloss lisoniy vaziyat haqida fikringizni bildiring. (muvofiqlashgan va muvofiqlashmagan endogloss lisoniy vaziyat)	15. To'rt tarkibli muvofiqlashmagan ekzoglossning to'rtinchi tarkibi haqida ma'lumot bering.	15. Uch tarkibli muvofiqlashmagan endoglossning uchinchi tarkibi haqida ma'lumot bering.	15. Nazariy sotsiolingvistika, tajribaviy sotsiolingvistika haqida fikringizni bayon qiling.
16.		16. Xirsh sotsiolingvistikaning qaysi yo'nalishi bo'yicha tadqiqotlar olib borgan?	16. Esperanto tili haqida ma'lumot bering.	16. Yu. Desheriyevning funksional tasnifiga ko'ra necha xil til ko'rinishlari mavjud va ularni izohlang.	16. Ayollar nutqiga xos bo'lgan so'zlar, vulgarizmlar haqida ma'lumot bering va misollar keltiring.	16. Erkaklar nutqiga xos bo'lgan so'zlar, vulgarizmlar haqida ma'lumot bering va misollar keltiring.
17.	Nutqning ixtisoslashuvi sotsiolingvistik muammo sifatida.	17. O'zbekistondagi lisoniy vaziyat va til siyosati haqida fikringizni bayon qiling.	17. Ikki tarkibli muvofiqlashmagan ekzoglossiya hodisasini qaysi davlatda kuzatishimiz mumkin?	17. Ta'lim sohasi bilan sotsiolingvistikning qanday muammosi bog'liq?	17. Bilingvizm va uning turlari haqida ma'lumot bering.	17. Gender variativlik haqida ma'lumot bering.
18.		18. Sotsiolingvistikning boshqa fanlar, xususan, yondosh tilshunoslik sohalari bilan aloqasi va ular qatorida tutgan o'rniga doir fikringizni bayon qiling.	18. Muhammad Yusuf she'rlari tilining sotsiolingvistik tahlil qiling va misollar bilan izohlang.	18. "O'tkan kunlar" romani tilining sotsiolingvistik tahlil qiling va misollar bilan izohlang.	18. Z. Boburning sotsiolingvistik qarashlari haqida ma'lumot bering.	18. A. Navoiyning sotsiolingvistik qarashlari haqida ma'lumot bering.
19.		19. Nazar Eshonqul hikoyalari tilining sotsiolingvistik tahlil qiling va misollar bilan izohlang.	19. Tohir Malik qissalari tilining sotsiolingvistik tahlil qiling va misollar bilan izohlang.	19. Sun'iy til tushunchasini izohlang.	19. O'lik til tushunchasini izohlang.	19. Mahmud Koshg'ariyning sotsiolingvistik qarashlari haqida ma'lumot bering.
20.		20. Diglossiya	20. Koynening ijtimoiy	20. Polilingvizm	20. Koyne terminini	20. Nutqning

		terminini izohlang.	dialektlardan farqini misollar yordamida tushuntiring.	terminini izohlang.	izohlang.	ixtisoslashuvi va muloqotning tarkibiy qismlariga doir badiiy va publitsistik matnlardan xarakterli misollar keltiring va izohlash.
21.	Til siyosati va tilni planlashtirish	21.Sotsiolekt terminini izohlang.	21.Ikki tillilikning ijtimoiy asoslari haqida ma'lumot bering.	21.Ikki tillilik va uning mohiyati haqida ma'lumot bering.	21.Jargon terminini izohlang.	21.Sotsiolingvistik til tipologiyasi, standartlashtirish va hayotiylikning ifodalanishiga doir badiiy hamda publitsistik matnlardan misollar keltiring va izohlang.
22.		22.Argo terminini izohlang.	22.Sleng terminini izohlang.	22.Til egasining kommunikativ salohiyati tushunchasi qaysi sohadan o'zlashgan va uni izohlang.	22.Terminologik leksika haqida ma'lumot bering.	22.Sotsiolingvistik til tipologiyasi, tarixiylik va avtonomlikning ifodalanishiga doir badiiy hamda publitsistik matnlardan misollar keltiring va izohlang.
23.	Sotsiolingvistik metodlar. Sotsiolingvistik tadqiqot dasturlari.	23. Sotsiolingvistik metodlar (manba to'plash metodlari, kuzatish metodi) haqida ma'lumot bering.	23.Sotsiolingvistik metodlar (so'rovnoma metodi, yozma manbalarni umumilmiy tahlil metodi) haqida ma'lumot bering.	23.Gender variativlik, uning o'zbek lisoniy hamjamiyatida voqelanishi haqida ma'lumot bering.	23.Tilning tarixiy taraqqiyoti va o'zgaruvchanligi haqida ma'lumot bering.	23.Sotsiumlar o'rtasidagi nutqiy hamkorlikning ifodalanishiga doir badiiy va publitsistik matnlardan beshtadan xarakterli misollar keltiring va izohlang.
24.		24.Sotsiolingvistik metodlar (bevosita aralashma kuzatuv metodi, anketalashtirish)	24.Sotsiolingvistik metodlar (og'zaki so'rovlar, testlar, statistik tahlil) haqida ma'lumot bering.	24.Lisoniy hamjamiyatning muloqot vositalari haqida ma'lumot bering.	24.Muomalaning diskursdagi o'rni haqida ma'lumot bering.	24.Jamiyatda ikki tillilik va ko'p tillilikning rivojlanish sabablarini tushuntiring.

		haqida ma'lumot bering.				
25.		25.Sotsiolingvistik metodlar (korrelatsion tahlil, sotsiolingvistik tadqiqot dasturi) haqida ma'lumot bering.	25. XX asrning 20-40-yillar tilshunosligida ijtimoiy lingvistika doirasida olib borilgan tadqiqotlar haqida ma'lumot bering.	25.Lisoniy variativlik sotsiolingvistika muammolaridan biri sifatida fikringizni bayon qiling.	25.Sotsiolingvistikad a lingvistik tushunchalar. Til me'yori haqida ma'lumot bering.	25.Standartlashgan adabiy til tushunchasi haqida ma'lumot bering.
26.	Mustaqil ta'lim	26.Diskursning ijtimoiy psixologik voqelik sifatida namoyon bo'lishi haqida fikringizni bayon qiling.	26.“Sotsiolingvistika” fanining shakllanishi, predmeti, maqsadi va vazifalari haqida fikr bildiring.	26.Nutq faoliyatining turlari. Faol va passiv nutq haqida ma'lumot bering.	26.So‘zlashuv nutqida noverbal vositalarning qo‘llanishi haqida fikr bildiring.	26.O‘zbek adabiy tilining shakllanishi haqida ma'lumot bering.
27	Mustaqil ta'lim	27.Kommunikatsiya va uning shakllari haqida fikr bildiring.	27.So‘zlashuv nutqida noverbal vositalarning qo‘llanishi haqida fikr bildiring.	27.Ijtimoiy maqom, ijtimoiy rol tushunchalarni izohlab bering.	27.O‘zbek tilida ayollar va erkaklar nutqi haqida ma'lumot bering.	27.O‘zbek tili lisoniy hamjamiyati muloqot vositalari haqida ma'lumot bering.
28	Mustaqil ta'lim	28.Diskurs- fanlararo obyekt. Uning lingvistik tadqiqi xususida fikringizni bayon qiling.	28.Til va nutq tushunchalarini farqlab bering.	28.Sotsiolingvistika ning shakllanishida I. A. Boduen de Kurtene tadqiqotlarining o‘rni haqida ma'lumot bering.	28.Tilning rivojlanish omillari. Tilning funksional xususiyatlari haqida ma'lumot bering.	28.O‘zbek tilida variativlik haqida ma'lumot bering va misollar keltiring.
29	Mustaqil ta'lim	29.Diskurs tushunchasi haqida ma'lumot bering.	29.Kodlash va dekodlash, uning diskursda namoyon bo'lishi haqida fikringizni bildiring.	29.Nutqiy vaziyat, nutqiy muloqot va nutqiy muomala tushunchalarini farqlab bering.	29.Ijtimoiy variativlik hodisasi haqida ma'lumot bering.	29.Nutqiy vaziyatda so‘zlovchi rolining o‘zgarishi haqida tushuntiring.
30	Mustaqil ta'lim	30.Lingvistik variativlik, uning o‘zbek lisoniy hamjamiyatida voqelanishi haqida ma'lumot bering.	30.Verbal muloqot va uning turlari haqida ma'lumot bering.	30.Sotsiolingvistika ning savodxonlik muammosi bo'yicha qaysi o‘zbek olimi tadqiqotlar olib borgan?	30.Uch tarkibli muvofiqlashmagan endoglossiya hodisasini qaysi davlatda kuzatishimiz	30.O‘zbek-rus, o‘zbek-qoraqalpoq, o‘zbek-qozoq, o‘zbek-tojik va boshqa turdagi bilingvizm haqida ma'lumot bering.

					mumkin?	
--	--	--	--	--	---------	--